This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

श्रीगणेशाय नमः॥ हिमकरतिलकितभालं तमहंमालेयशैलजाबालम्॥ वंदे यत्पद
युगलं स्मरतां धुनोत्यकं च पलम्॥१॥ यैर्दग्धीनिधिकोशं दृगीतदोशांस्तुकौत्वसद्दोषं॥
पुंनापुंजितभूषं निर्द्धीवेशं महंकलये॥२॥ गिरिजानुद्गञ्चेरणं प्रातिभाकरणं स[illegible]
अमंदो मंदारः सपदि सहकारस्तदनलं हरत्वांसश्रीलोजगातिभवतां पाद
पचयं॥ पत्नोयस्य स्यात्ले विलसति चदिनं करलवे सकंपालेपा कालिलकालिमध्यः परिचि ॥१॥
सदोपाचेले॥ सांकेतिकार्थकाव्येरच्यपाश्चेति नव्यं महादेवः॥३॥ अमंदइति॥ समंदारः
भवतां पादपचयं आरातिभंगीकारेऽप्ययं सपदि तत्कालं नगलिश्रथिव्यांतरस्तु दूरीकरोति
त्यर्थः॥ किंविधः मंदारः अमंदः अपगतौ मकारोदकारो यस्मात्पुनः किंविधः सहका

Checked 2012

Acc. No. ~~3183~~ M-1624
Title - सांकेतिकार्थकाव्यसटीक (अंति लेखन स्थगित)
Author - महादेव
Date - ?
Subject - काव्य
folio - 7
Xerox - 13

K K S U LIBRARY
RAMTEK
441 106
M-1624
Dist. Nagpur

र:इकारेन सह वर्तमान:स तथा॥ हर इति जातं॥ तथा च हर इति कर्तृपदं॥ किंविधं पाद
पचबं अस्त दं लेलं अस्ते दूरिकृतं दस्य दकारस्य स्वलक्षं स्वरूपं यास्मिन्निति तथा॥ पाप
चयमित्यवशिष्टं॥ तत्पदं कैमीर् मूलं हर: भव तां पापचयं हर त्वितन्वय:॥ सिद्ध: किंविध:
श्रील: श्रीमान् शोभायुक्त इत्यर्थ:॥ यस्य हरस्य ध्वज:दी नं विलसति किंविधं दीनं व्यस्तं
प्रालिओमयोञ्चार्यमाणं सत्तू नंदी जातं॰ रषभध्वजस्यर्थ:॥ चापरं यस्य करतले पालं
विलसति॰ किंविधं पालं॰ स कैककारेण सह वर्त्तत इति तत्तथा कपालमित्यर्थ:॥ यस्य पाक:
तिलकालि॰ तिलकवदाचरति॰ किंविध: पाक: वमध्य: वकार: मध्ये यस्येति स तथा पावक
इति यावत्॥ पावक: अग्नि: तिलकवज्ज्वालत इत्यर्थ:॥ पुन: किंविध: हर: परचित: पराचितो
यस्येति सं तथ. [illegible]स्येति पदं सर्व
त्रविधेयं॥२॥ शीसरिभारतौ॥

अतन्विति॥अतनुर्मदनःअस्यद्विट्शिवःतस्यागजःसूनुःकुमारःतस्याभ्यःवाहनंमयूरः
तस्यमित्रःघनःसरगधध्वजोयस्यसमेघवाहनःतस्याभिधानानुअखंडलःतस्यपुत्रःअर्जुन
तात्प्रियकृत्श्रीकृष्णःकर्त्रीपदंतुभ्यं॰शतमन्युःइंद्रःतस्यशत्रुर्वृत्रःशतकोटिःशत्रुःशंबोर

अतनुद्विषदगजाभ्य।मित्रध्वजपुत्रप्रियकृतनेतुतुभ्यं॥शतमन्युशत्रु
प्रतापभीताधिपजाताश्रयजाप्रनाप्रसादं॥२॥ पमरःधजःतस्सतापेनभीताः
तेषांआधिपःहिमाचलःतज्जीतःमैनाकःतस्याश्रयःसमुद्रःतस्माज्जातालक्ष्मीःतस्य
जासंततिःतत्प्रसादंतनोत्विति॰प्रनारूपःपःप्रसादस्तमिति॥२॥हरचिदरुचीति॥
सनायकःमेहरितंद्राकुरीघ्रंहरतुहृजूहरणेदूरिकरोत्वित्यर्थः॥किंविधःनायकःविप्रयुक्तः॥

धीतिवर्णेन प्रयुक्तः विनायकराति सिद्धं ॥ सः कः यः मध्ये मूर्द्धन्यः शकाररतिवर्णे यस्याति मूषक
२ मितिनाम कल्पयति दधाति किंविधं यानं मध्ये उरचितरुचिं० कारेणरचिता रुचिः शोभा य
स्मिन्निति० वाहनमित्यर्थः ॥ तस्मात्स्वाहनं मूषकं कल्पयति राति सिद्धं ॥ पुनः सकः यः सैंधुरं
हरचितरुचिमध्ये यानमानंदमूलं कल्पयति सरसं योमध्ये मूर्द्धन्यमूकं ॥
=श्रीः येऽतिशुभदमंतर्यी वनं सैंधुरं द्रौक्समदलतुहारितं मे नायकोविप्रयुक्तः ॥३॥
सिंधुरस्येदं तत्तथा वनं वहति० किंविधं वनं अंतः मध्ये शुभदं शुभः सुंदरः दकारो यस्मि
न्निति वदनमित्यर्थः ॥ किंविधं वाहनं आनंदमूलं संतोषकारणं किंविधं वदनं सरसं अ
रुक्तं ॥ मालिनीवृत्तं ॥३॥ ५५ मोदरति ॥ सः कंबुकंठः शंखवत् मंगलः ॥ शंखस्यात्कंबुरखि

पामित्यमरः ।। मोदः कर्तृपदमिदं भवते भावुकं कुशलं भावुकं भविकं भव्यं कुशलं इत्यमरः ।। दि
शानुदिशातु समर्प्पणेन ददात्वित्यर्थः ।। किंविधः मोदः आद्यं तदारः आदौ प्रथमं अंते अवसाने
दारौ दाचरणं तथा च दामोदर इति कर्तृपदं जातं सः कः पूर्वकां पूर्वककारो यस्याः सा तितां ल

मोदस्त्वाद्यं तदारः कलयति विकलां पूर्वकाव्यस्तधारां चैवुः पापादपथ्याद्धि मधु
करतौ दंपतीशं परस्तं ।। यो न्हायापात्स्वमात्कं तुविहितविभवं मध्यतश्वावधीत्वां
पूर्णौ लोकावाल भावो सादिशतु भवते भावुकं कंबुकंठः ।।५।।५ कां काविकलामित्यर्थः ।।क

लयति पुनः किंविधः न्यस्तधारा चैवुः न्यस्तावि परीतापाधारा राधेति यावत् या चैवुः स्थि
तेः पुनः सकः पः दंपतीशं विधुं मधुकरतः विगतः धुर इति वर्णो यस्मात् मकरत इत्यर्थः ।। पापात् अ
न्यायपरीग्रंथभावात् ।। आरक्षयादित्यर्थः ।। किंविधं दंपतीशं परस्तं प्रकारेण हस्तं रहितमित्यर्थः ।।

२ दंतीशामितिज्ञातं। किं विधात् पायात् अपूर्वात् अः पूर्वो यस्येति तथा अनपायादित्यर्थः।। तथा
पः दंतीशंगजेंद्रं मकरलः अपायात् नाशात् अन्तराय अपादिति वाक्यं ज्ञातं।। यश्च स्वमातुः अ
वधीत् किं विधं मातं मध्यलः ऊर्धुविरीतं विमर्दं तुरति वर्णे नवितिलः ऊलः शोभाविरोपोयस्येति
ऊर्ध्वा केलीशै[illegible]लहरिवर्णमानी शैवालजावाकुलहं समुच्चैः।। असंसमावानव
लीव मूर्व पासा नवेरी भवत्तां विधत्तां।। ५।। ६६ तथा मातुलमित्यर्थः।। यश्च बाल
भावात् शिशुत्वात् यस्यालः नां अवधीत्।। किं विधां नां पूतलो कां पूतशब्दे नयुक्तां पूतनामित्यर्थः।।
शिखरिणीवृत्तं।।४।।६६।। केलीच्छिति।। तरि वर्णमानी शैवालजा ०कर्दपदं हि वर्णेनेसहवर्त
मानः मानि हि मानी तिलहैवालः तस्माज्जाता तथा अवां० नविद्यते यादृति वर्णो यस्यां हि
मानी शैलजेति ज्ञातं पार्वतीत्यर्थः।। सा भवतां विधत्तां सा कायाभवेमहादेवे केलीपुक्रिया

सुकलहं संलब्ध्वा भाष्यनवतीबभूव० किंविधं कलहं संभ्रमं नविद्यतेसमित्यक्षरं यस्मिन्नि
तिकलहमितिजातं० किंविधा नवती आदौ प्रथमं समासमाहालिवर्णेन्नसहवर्तमाना नातथाभ
नवतीति जातं० तथा चैवं वाक्यार्थः॥ नैवकेलीषु कलहं लब्ध्वा मानवती बभूव। ताहिमानी शैवा

स्पंदनांघ्रिकरयानसनाभिद्वेष्यहलिदनुजारितनूजः॥ तो तुमेकुशल
कर्मपरोयःस्वप्रसुरथसपत्नसभास्यः॥६॥६५ लंजाभवतांशंविधत्तांमिति॥पू॥

स्पंदनेति॥ स्यद्वेष्यः अंधकारः तस्यस्पंदनोरथः तस्यांघ्रिः चक्रं तत्करयस्येतिचक्रपाणिः
तस्ययानंवाहनं गरुडः तस्यसनाभिः भ्राता अरुणः तस्यद्वेष्यः अंधकारः तस्यहलिर्नामय
स्येति सचासौ दनुजश्चेति अंधकासुररस्पथः॥ तस्यआदिः शिरः तस्यतनूजः गणेशः तमे
कुशीलपरः अस्तु॥ यः स्वस्यप्रसूः माता तस्यारथवाहनं सिंहः तस्यसपत्नैः करी तेन सभे आ
वैरी

स्यं मुखं यस्येति गजानन इत्यर्थः ॥६॥५५ पताकेति ॥ स राष्ट्रस्त्वचिरः राष्ट्रं चक्रं॰ चक्रं सैन्ये
गेऽावर्ते संसारे छ्म राष्ट्रयोरिति विश्वगुरिः ॥ चक्रे रुचिरः सुंदरः ॥ चक्रपाणिरित्यर्थः ॥ मम कुलं
अलं अत्यर्थं अव्यात् ॥ अव रक्षणे रक्षेत्वित्यर्थः ॥ सः कः पत्कंठे पताका वैजयंत्यां मलानप
४ पताकायत्कंठे जयति दशनेभ्यश्च तुरगः क्षपाभं यच्चक्षुः परिकलितरोगाग्रजनिः ॥
गरं येन प्रापे हरस्तु धतिसूना अमदनाघरा: स्तोमः सोऽव्यान्मम कुलमलं राष्ट्ररुचिरः ॥७॥
तिश्च यस्य दशनेभ्यः दशनाः द्विजाः पक्षिण इति यावत् तेषु श्रेष्ठः गरुडः स तुरगः वाहनं
पन्नेन यद्धं निशाभं निशा हरिद्रा तस्या भेव भा यस्येति तथा॰ निशा हरिद्रा रजनी ति
मिकांजे शेषः परिकालिता॰ अंगीकृता रोगो नाम गदः तस्मात् अग्रजनिः प्रथमजन्म यस्येति
गगदाग्रजन्मेति प्रयोगदर्शनात् ॥ पुनः येन नरस्तुधारिः उमाल आम्याअनसी तस्यास्

8

नालपुष्पात् गृहं धामतेज इत्यर्थः॥ प्रापे॰ चरत्पपरं पेनमदनात् मातुः गतप इत्तो मञ्जीलि समूहः
प्रापे॰ क्षपाभं प॰ चक्षुरिति पाठे क्षपा निशा त आम्नाऽहरिद्रा॰ चक्षुर्नेत्रं तत् आम्नाने तेवस्त्रं सर्वं मल्लीद्वि
तलक्षणात्तेषा॰ पताका वैजयन्ती स्यादित्यमरः॥ तैलविप्रांऽजनाइति॰ गृहं देहलीद् प्रभावा धामानी

सार्वभौमदयितादिक्पालि मित्र स्तोत्रसूत्त नयवैरिगुरुर्वः॥ भूसुतप्रसरमत्रक
रोजुभ्रघ्नसूनुरिपुकेतुसूताचिः॥८॥ ५५॥ पापि॰ अतसी स्यादुमा क्षुमेति च उन्म

तेः किल बोध तौध सूरः कनकाह्वयः मातुलो मदनश्चेति च॥ निशाह्वा कांचनी पीता हरिद्रेति
सर्वेऽमरः॥७॥ सार्वभौमदति॥ सार्वभौम नामा दिग्गजः तेन श्रुता या दिक् उदीची तस्याः पतिः
=ये:= कुबेरः तस्य मित्रं शिवः तस्य स्तोत्रकृत स्तुतिकर्ता रावणः तस्य तनयः मेघनादः तस्य वैरी लक्ष्मणः

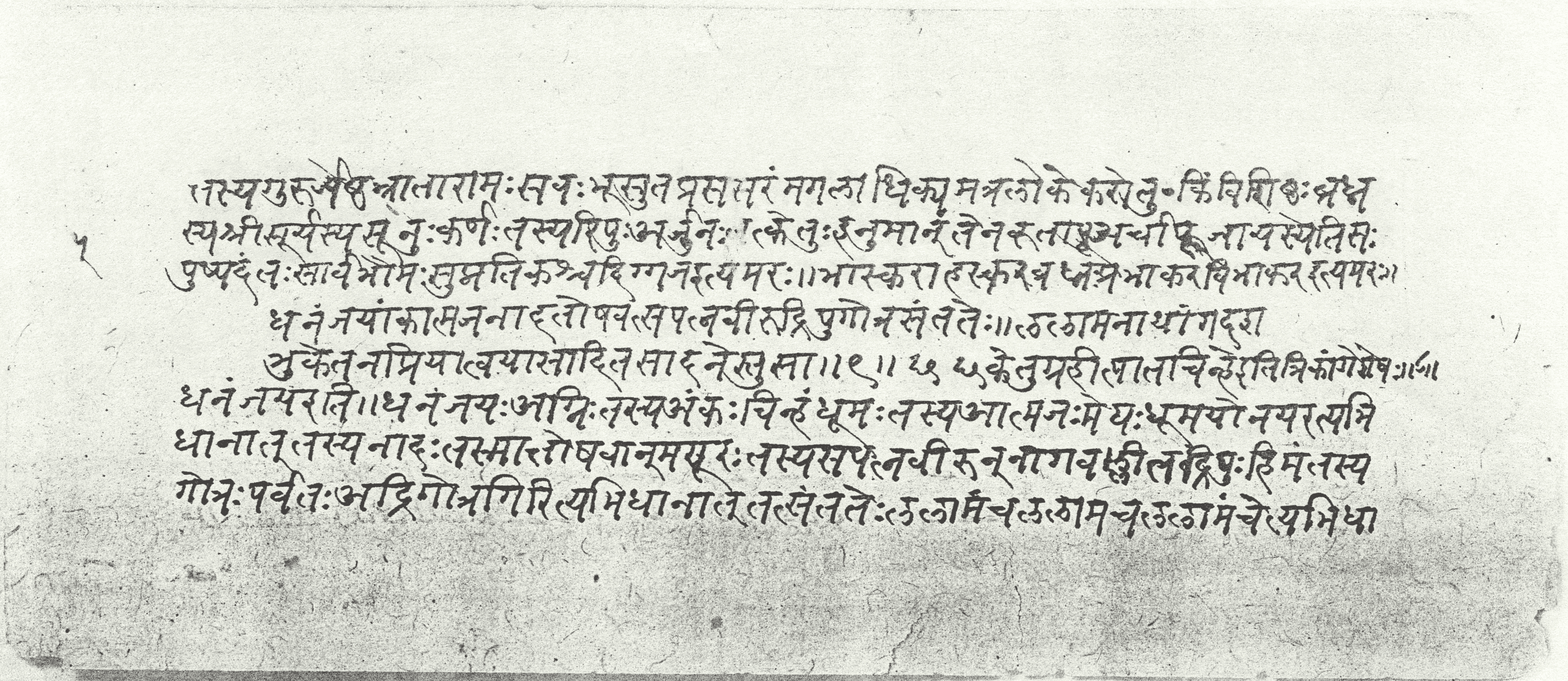

तस्य गुरुर्ज्येष्ठभ्राता रामः स च भस्तुत प्रसरं मंगलाधिक्यमत्र लोके करोतु । किंविशिष्टः अश्व
५ स्य श्रीसूर्यस्य सूनुः कर्णः तस्य रिपुः अर्जुनः तत्केतुः हनुमान् तेन कृतार्चापूजा यस्य सः
पुष्पदंतः सार्वभौमः सुप्रतिकश्च दिग्गजास्त्यमरः ॥ भास्कराहस्करब्रध्नप्रभाकरविभाकर इत्यमरः ॥

धनंजयांकात्मजनादतोषवत्सपत्नवीरुद्रिपुगोत्रसंततेः ॥ उरुग्रामनाथांगदस्य
सुकेतुनप्रिया त्वयास्वादितसादनेस्तु सा ॥ ९ ॥ ६९ ७ केतुपताकाचिन्हेइतित्रिकांडशेष ग॰ ॥

धनंजयरति ॥ धनंजयः अग्निः तस्य अंकः चिन्हं धूमः तस्य आत्मजः मेघः धूमयोनयरत्यभि
धानात् तस्य नादः तस्मात्तोषवान् मयूरः तस्य सपत्नवीरुत् नागवल्ली तद्रिपुः हिमं तस्य
गोत्रः पर्वतः अद्रिगोत्रगिरिरित्यभिधानात् तत्संततेः उरुग्रामं च उरुग्रामं च उरुग्रामं चेत्यभिधा

नां पार्वती तस्याः नाथः शिवः तस्य अंगदं बाहुभूषणं सर्पः तस्य शत्रुः गरुडः स केतने यस्ये
ति विष्णुः तस्य प्रिया लक्ष्मीः सा त्वया असादितं यत्सादनं गृहं सादनं सादनमिति रूपकोशात् त
न्नास्तीत्यर्थः ॥९॥ ५५ ॥ निमिकुलमिति ॥ निमिकुलं जनकवंशः तस्य कमला लक्ष्मीः तस्याः अ

निमिकुलकमलावतंसपुत्री परिवृढसूनुशरासनलब्धतप्ता ॥ द्विषरमुखचत
नूजदाहिनी सा समुपयस्यौ परितः स्वशोषदोषं ॥१०॥ ५५५५

वतंसः भूषणं जनकः तत्सुता जानकी तस्याः परिवृढः प्रभौ परिवृढईशिता रामः तस्य सूनुः लक्ष्मणः सूनुः
पुत्रेनुजे रवावपीत्यभिधानात् । तस्य शरासनं बाणाग्निः तेन लब्धा सा । द्विषराः द्विगुणबाणाः द्वि
गुणितपंचमुखानि यस्येति सत्वाद्दशमुखाः रावणः तस्य सूनुः तनुजः पुत्रः इंद्रजित् तद्दाहिनी

सेना० ध्वजनी वाहिनी सेनेत्यमरः ॥ सकलं पदं परितः स्वस्य शोषमेव दोषं विनाशं इत्यर्थः ॥ तमुप
पयौ० प्रापेत्यर्थः ॥१०॥ यह लि ॥ सत्पुष्पवरः पुष्पशब्देन सुमनसः तत्शब्देन देवाः सुपर्वाणः सुमनस
६ इत्यमरः तद्वरः श्रेष्ठः मेरलिमसरसि सरःशब्देन मानसं तच्छब्देन मनः तेनेत्यर्थः अरं अत्यर्थः अखु०

यो वस्त्रवेदान करोद्विरोधे भूषां न तेस्य घनसारलेपं ॥ धर्मं कलंकेच्छिदुरागस
ख त्वं सरस्य रं पुष्पधरेः समैस्तु ॥११॥ ८५५॥ सकः पः विरोधे विग्रहे तन्नाम्ना शरी
रे वस्त्र वेदान वस्त्र नामनेत्र० वेद नाम श्रुतिः श्रुतिशब्देन कर्णः येषां मिलिच चक्षुःश्रवसः तान्स
र्पानित्यर्थः ॥ भूषां मकरोत् पुनर्यः नकशब्देन कं कशब्देन शिरः तत्र घनसारः कर्पूरः तत्संतया
घनसारश्चंद्रसैतत्रूपाभिधानात् चंद्रः सोमः लक्ष्मैषाः कलातं अकरोत् न कलंके तन्नाम्ना अंके

12

केतनेन धर्मविघ्नं अकरोत्। एषो धर्मः अक्षीतिति इति वचनात् विदला विगतं दलं पुर्णं यस्या
इति व्युत्पत्त्या अपर्णेति भक्षेपः। तत्त्व अपर्णा पार्वती तत्सखत्वं सखा इति तत्सखः तस्य
भावस्तत्त्वं अपरो दितिवचनात्॥ ११॥ ५ वेदवादाविति॥ वेदवेदावमानकर्ता योगी सोपि

वेदवेदावमानी यो योगी भवति निश्चितं॥ विप्रयुक्तः श्रियासौ प्राक् धनी
चानियुतस्तथा॥१२॥ ५ ५ ५॥ विप्रयुक्तः ब्रह्मणयुक्तः भवतीति विरो धतः
तेभ्यो भासः यायो गवानपि प्राक् प्रथमं विरति वर्णेन प्रयुक्तः वियोगी भवति श्रीयात्स्म्या
वियुक्तो भवतीति धनी चानियुक्तः नीति वर्णेन युक्तः निधनी भवति॥१३॥ ५॥ ५॥ ५॥ ५॥ ५॥
पार्वतीरति॥ पार्वतीतनयः गणेशः तस्य केतुः धूमः धूमकेतुर्गणाध्यक्ष इति वचनात्॥ तस्मा

K K S U LIB
RAMTEK
441 106
M-1624
Dist. Nagpur

```
[OrderDescription]
,CREATED=21.10.20 17:15
,TRANSFERRED=2020/10/21 at 17:17:41
,PAGES=13
,TYPE=STD
,NAME=S0004337
,Book Name=M-1624-KANKETAKARTH SATIK
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,
```